

Protokoll 3/2025

Tid Torsdagen den 24 april 2025 kl. 15.30-16.00

Plats Stora kollegiesalen, Stadshuset

Justering Måndagen den 5 maj 2025,
§§ 1-6, 8, 11, 13-18, 21-23, 25-26, 32-35

Omedelbart justerade paragrafer

Justering Torsdagen den 24 april 2025,
§§ 7, 9-10, 12, 19-20, 24, 27-31

Anders Österberg

Dennis Wedin

Närvarande

Beslutande ledamöter

Anders Österberg (S) ordföranden
Dennis Wedin (M) vice ordföranden

Margareta Stavling (S)
Anders Göransson (S)
Ingela Edlund (S)
Jonathan Metzger (V)
Lennart Tonell (MP)
Rita Valanko (M)
Fredrik Sand (M)
André Nilsson (L)
Linn Bessner (C)

Tjänstgörande ersättare

Agneta Sundberg (V) för Clara Lindblom (V)
Anders Edin (SD) för Gabriel Kroon (SD)

Ersättare:

Tove Lönstad (S)
Bengt-Olov Tengmark (S)
Maj-Len Eklund (S)
Johan Ekwall (M)
Robert Stahre (M)

Torbjörn Ebérus (M)

Aron Modig (KD)

Tjänstemän

Biträdande förvaltningschef Sverker Henriksson, Jenni Almgren, Susanne Bengtsson, Göran Carlberg, Britta Eliasson, Annika Forsing, Anders Jonsson, Jenny Linné, Carolina Zandén och nämndsekreterare Lykke Ask, samt borgarrådssekreteraren Sonja Pagrotsky, personalföreträdaren Luis Lopez §§ 1-7 och personalföreträdaren Eva Brynk §§ 1-7, 35.

§ 1

Val av justerare och tid för justering

Beslut

Exploateringsnämnden utser vice ordföranden Dennis Wedin (M) att tillsammans med ordföranden Anders Österberg (S) justera dagens protokoll.

Justering sker måndagen den 5 maj 2025.

§ 2

Frågor för beredning

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar att överlämna skrivelsen till exploateringskontoret för beredning.

Skrivelser för beredning

Anmälan görs av inkomna skrivelser till exploateringsnämnden enligt följande:

1. Skrivelse angående fotboll på Gubbängsfältet från Dennis Wedin m.fl. (M)
Dnr E2025-01287

§3

Anmälan av inkomna skrivelser till exploateringsnämnden

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar att godkänna anmälan av inkomna skrivelser m.m. till exploateringsnämnden enligt förteckningar från den 8 april 2025 och från den 24 april 2025.

§4

Anmälan av delegationsbeslut fattade inom exploateringskontoret

Dnr E2025-00047

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

1. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna anmälan.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 27 mars 2025.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Anders Österberg (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§5

Anmälan av protokoll från rådet för funktionshinderfrågor

Beslut

Inget protokoll finns att anmäla vid dagens sammanträde.

§6

Ekonomisk uppföljning per mars, 2025

Dnr E2025-00392

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

1. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna anmälan.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 6 april 2025.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Anders Österberg (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§7**Underlag för budget 2026 med inriktning 2027 och 2028 för exploateringsnämnden**

Dnr E2025-00833

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

1. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna kontorets förslag till underlag för budget 2026 med inriktning 2027 och 2028 och överlämnar detta till kommunstyrelsen.
2. Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

André Nilsson (L) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Linn Bessner (C) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 10 april 2025.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

1. Ordföranden Anders Österberg m.fl. (S), Jonathan Metzger m.fl. (V), Lennart Tonell (MP) och Anders Edin (SD) föreslår (se beslutet)
2. Vice ordföranden Dennis Wedin m.fl. (M) föreslår att nämnden beslutar enligt följande:
 - a. Att delvis godkänna kontorets förslag till beslut.
 - b. Att paragrafen justeras omedelbart.
 - c. Att därutöver anföra följande:

Vi ser med stor oro på vänsterstyrets ideologiskt drivna förtättningsiver i stadens kulturhistoriskt viktiga villaområden. Detta trots att staden under förra mandatperioden antog en strategi i syfte att

värna villastäderna mot ovarsam exploatering. Vi ser också med oro på återgången till en överbudspolitik där exploateringsprojekt inte längre ska behöva bära sina egna investeringsutgifter. Detta sammantaget riskerar leda till såväl en urholkad ekonomi som en stadsbyggnadspolitik som ofrånkomligen skadar både kulturvärden och stockholmarnas gröna närmiljö. Det står i skarp kontrast till den balanserade stadsutveckling som Moderaternas står för och som vi hellre hade sett som rådande inriktning för nämndens arbete även under innevarande mandatperiod.

Vi vill därför att nämndens verksamhet ska ta sin utgångspunkt i inriktningsmålen som finns definierade i Moderaternas budgetreservation i kommunfullmäktige:

En modern storstad med möjlighet och valfrihet för alla.

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt.

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden.

3. André Nilsson (L) föreslår att nämnden beslutar enligt följande:

- a. Att delvis bifalla kontorets förslag till beslut.
- b. Att uppdra åt exploateringskontoret att återkomma med förslag till inriktningsbeslut i enlighet med vad som nedan anförs.
- c. Att därutöver anföra följande:

Stockholm ska vara en stad som sätter människan i centrum. För oss liberaler handlar stadsutveckling inte bara om att bygga hus, det handlar om att bygga möjligheter. Varje individ ska kunna leva ett självständigt liv med tillgång till bostad, arbete, kultur och social gemenskap, oavsett bakgrund eller livssituation. Därför måste staden och dess förvaltningar arbeta aktivt med att undanröja strukturella hinder, främja tillgänglighet och planera för en stad där friheten får ta plats.

Liberalerna vill skapa en socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar stad där människor har friheten

att forma sina liv. Det innebär att stadsplaneringen måste utgå från individens behov, inte byråkratiska modeller eller ideologiska låsningar. En stad där det är lätt att röra sig, lätt att hitta bostad, lätt att starta företag, och där stadens resurser används på ett klokt sätt är en stad där friheten växer.

Den nuvarande krisen inom byggbranschen medför allvarliga konsekvenser för Stockholms utveckling. Efter en period med skenande byggkostnader och där byggstarter ställs in har bostadsbristen förvärrats. Mellan 2022 och 2024 färdigställdes bara drygt 8 500 bostäder och endast 7 300 påbörjades vilket är kritiskt låga nivåer i relation till stadens behov. Detta får direkta effekter på arbetsmarknaden, kompetensförsörjningen och välfärden.

Höga boendekostnader och bristen på långsiktiga boenden tvingar människor att välja bort Stockholm som bostadsort, vilket i sin tur riskerar att försvåra rekryteringen av allt från lärare till vårdpersonal och poliser. När vi inte längre kan erbjuda bostäder till de som bygger och upprätthåller vår stad, faller också grunden för stadens välfärd.

Liberalerna ser därför behovet av ett kraftfullt bostadspolitiskt reformpaket. Vi vill se ett ökat byggande, en ökad rörlighet på bostadsmarknaden, och särskilda insatser för att stödja grupper som är utestängda från marknaden, som unga, nyanlända och ekonomiskt utsatta.

Vidare anser vi att arrenden ska vara en möjlighet, inte ett hinder för människor att bo, verka och leva i Stockholm. Tyvärr ser vi idag hur många arrendatorer befinner sig i en osäker situation, där brist på långsiktighet, transparens och likabehandling skapar oro och rättsosäkerhet.

Vi liberaler vill att staden tar större ansvar för att utveckla en långsiktig och rättssäker arrendepolitik. Vi anser att arrenden ska hanteras med respekt för de människor som bor på och nyttjar marken. Det kräver en tydlig och förutsägbar process, där avtalen är rättvisa och där markhyror står i rimlig proportion till nyttjandet.

Stockholm ska vara en stad där fler människor kan sätta bo, inte en stad där man tvingas bort från sitt hem på grund av oförutsägbara arrendevillkor eller oskäligen höjningar. Det är inte bara en fråga om trygghet och rättvisa, utan även om social hållbarhet och tillit till det offentliga.

Vi föreslår därför att exploateringsnämnden får i uppdrag att tillsammans med andra relevanta förvaltningar och stadsdelsnämnder utreda hur arrenden kan hanteras mer transparent, långsiktigt och rättvist. Målet är att fler ska kunna känna trygghet och att relationen mellan stad och arrendator präglas av dialog, respekt och balans.

När Bromma flygplats avvecklas öppnas ett nytt kapitel i stadens historia. Vi ser stora möjligheter i att utveckla Bromma till en grön, tät och levande stadsdel med plats för både bostäder och verksamheter. Men för oss liberaler är det avgörande att utvecklingen sker varsamt och i dialog med de boende. Områdets karaktär och kulturhistoriska värden måste bevaras och respekteras. Utbyggnaden ska ske stegvis och harmonisera med omgivande stadsstruktur.

Vi är dock kritiska till att Bromma-projektet används som stadens främsta lösning på bostadskrisen, trots att det beräknas ta 20–30 år innan inflyttning kan påbörjas. Detta riskerar att binda upp resurser och politiskt fokus som behövs här och nu. Istället bör stadens ansträngningar riktas mot mer närliggande projekt, särskilt i Söderort och andra områden där byggstarter kan ske omgående. Att planera långsiktigt är viktigt men att leverera konkret nytta i närtid är avgörande.

Liberalerna anser att dagens markanvisningssystem behöver reformeras i grunden. Andelen direktanvisningar har ökat, vilket är problematiskt både ur ett konkurrensperspektiv och ett demokratiperspektiv. För att undvika risk för jäv, korruption och lågt förtroende från allmänheten måste transparens och likabehandling vara vägledande principer.

Vi föreslår en reviderad markanvisningspolicy som inte bara säkrar rättvisa processer, utan också aktivt premierar aktörer som bidrar till hållbara, innovativa och prispressade lösningar. Det ska vara möjligt att genom markanvisningar ställa krav på sociala bostäder, klimatprestanda, fler stora lägenheter, studentbostäder och andra prioriterade boendeformer. Nytänkande ska inte motarbetas det ska uppmuntras.

Liberalerna vill också se införandet av medfinansieringsersättning vid exploatering och pröva värdeåterföring där det är möjligt. Markpolitiken är ett verktyg – inte ett mål i sig. Den ska användas för att nå stadens mål om öppenhet, valfrihet och hållbarhet.

För att bygga snabbare och billigare vill Liberalerna utveckla konceptet Stockholmshus, där standardiserade byggprocesser minskar kostnaderna och ökar tillgången till bostäder, särskilt inom allmännyttan. Vi vill även att privata aktörer ska kunna bygga enligt samma modell. Samtidigt behöver regelverket ses över, en friare tolkning av byggregler kan leda till fler bostäder som ändå håller god kvalitet. Minst fem nya projekt ska testas under kommande år.

Vi föreslår också att markanvisningar ska inkludera krav på normkreativt boende flexibla, anpassningsbara lösningar som svarar mot olika behov över tid. Detta är särskilt viktigt för unga, äldre och andra grupper med varierande boendeformer.

Stockholm ska vara en förebild i klimatomställningen. Genom markanvisningar som ställer krav på klimat- och livscykelanalyser, samt genom att satsa på trähus, laddinfrastruktur och grön mobilitet, vill vi liberaler skapa en stad som är hållbar även i praktiken.

Vi ser också behov av att planera för klimatförändringar med åtgärder mot översvämningar, värmeböljor och extrema väderhändelser. Biologisk mångfald, vattennära rekreationsytor och fler träd längs gator är avgörande både för stadens motståndskraft och för människors

välbefinnande. Därför vill vi öka antalet kolonilotter, skydda särskilt värdefulla naturområden och utveckla nya badplatser och friluftsområden.

Stockholms ekonomi måste användas ansvarsfullt. Genom effektivare markanvisningsprocesser, fler genomförbara detaljplaner och smartare prioriteringar i stadsutvecklingen kan vi sänka boendekostnader och öka effektiviteten. Vi vill se mer samverkan med privata aktörer och främja flerfunktionella lösningar där samma mark kan tjäna flera syften.

Liberalernas Stockholm sätter människan i centrum – också i stadsplaneringen. En stad med öppenhet, mångfald och respekt för mänskliga rättigheter kräver boendeformer och samhällsfunktioner som möter individens behov. Vi föreslår även en extern granskare av stora projekt som Slussen, Bromma med mera för att öka kontroll, minska kostnader och säkerställa ansvar.

Stockholm står inför stora utmaningar men också stora möjligheter. Vi liberaler tror på kraften i individens frihet och ansvar. Genom att skapa en stad där fler har råd att bo, där fler kan påverka sin vardag och där utvecklingen drivs av hållbarhet och innovation, bygger vi gemensamt ett bättre Stockholm.

I övrigt hänvisar Liberalerna till sin reservation för budget.

4. Linn Bessner (C) föreslår att nämnden beslutar enligt följande:
 - a. Att delvis godkänna kontorets förslag till underlag för budget 2026 med inriktning 2027 och 2028.
 - b. Att återkomma med ett förslag till inriktning utifrån Centerpartiets budgetreservation i kommunfullmäktige.
 - c. Att därutöver anföra följande:

Centerpartiet vill staka ut en hoppfull väg framåt för det framtida Stockholm – en stad som håller ihop och ger kraft åt varje människa att förverkliga sina drömmar. Stockholm ska vara en växande och

attraktiv stad som lockar människor, företag och besökare från hela världen.

Exploateringsnämnden ska aktivt arbeta för en hög takt i bostadsbyggandet och en socialt och ekologiskt hållbar bostadsförsörjning, där stadens klimatavtryck minskar. Centerpartiet har högre ambitioner än vänstermajoriteten: Stockholm ska vara en ledstjärna i klimatarbetet och staden ska vara fossilbränslefri senast 2035. Nämnden ska bidra till att skapa fysiska strukturer som gör det lätt att leva och resa miljövänligt och som minskar transportbehovet.

Alla stadsdelar ska utvecklas med en blandning av bostäder, arbetsplatser, handel, natur, kultur, idrottsytor, skolor och förskolor. Det är avgörande att prioritera att få fram tillräckligt med bostäder i olika upplåtelseformer, storlekar och prisnivåer. Eftersom nyproduktion aldrig blir billig måste det befintliga bostadsbeståndet nyttjas effektivare och mer rättvist. Tyvärr lyser de politiska förslagen från majoriteten med sin frånvaro.

Nämndens arbete med en översyn av projektportfolion fortsätter under 2025 och kommande treårsperiod, till följd av en försämrad ekonomi i projektverksamheten. Centerpartiet ser ett stort behov av reformer för att stimulera byggandet av bostäder i Stockholm, och anser bland annat att staden ska verka för att tillåta differentierade hyror. Privata hyresvärdar ska tillåtas tillämpa fri hyressättning – villkorat att en viss andel av bostäderna öronmärks för socialt hållbara bostäder som fördelas efter behov genom Bostadsförmedlingen. Parallellt med detta behöver staden fortsätta främja fler upplåtelseformer såsom ägarlägenheter, hyrköp och kooperativa boendeformer – vilket sammantaget sänker trösklarna att komma in på bostadsmarknaden för de som idag står längst ifrån den. För att bygga en socialt hållbar stad ska nämnden vid markanvisningar inspireras av den s.k. Helsingforsmixen, där bostadsbeståndet diversifieras ned på kvartersnivå.

I övrigt hänvisar vi till Centerpartiets budgetreservation i kommunfullmäktige för vilka

prioriteringar som bör ligga till grund för planeringen för perioden 2026-2028.

Beslutsgång

Ordföranden Anders Österberg (S) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Anders Österberg m.fl. (S), Jonathan Metzger m.fl. (V), Lennart Tonell (MP) och Anders Edin (SD).

Ersättaryttrande

Aron Modig (KD) lämnar ersättaryttrande enligt följande:

Kristdemokraterna menar att exploateringskontorets arbete behöver renodlas, inte användas som verktyg i politiska syften. Vi menar att det primära målet i stadsutvecklingen ska vara att motverka bostadsbristen genom att bygga samman staden på ett attraktivt och socialt hållbart sätt, med blandade upplåtelseformer och verksamheter i hela staden, utifrån varje stadsdels lokala förutsättningar och karaktär.

Staden kommer under överskådlig framtid ha investeringsintensiva behov till följd av fortsatt exploatering. Nämndens exploateringsverksamhet är lönsam men påverkar stadens totala driftkostnader, framförallt trafiknämndens. Vi noterar att kontoret ser svårigheter i att uppskatta dessa kostnader men att en årlig schablon á 20 mnkr i ökad drift kommande år planläggs; i kombination med ökad skuldsättning och tillhörande kapitalkostnader ser vi ett stort behov av att utreda mer kostnadseffektiva lösningar för framtida driftkostnadspåverkan på övriga nämnder. För att säkerställa att stadens underhållsskuld inte fortsätter öka behöver drift och underhåll i ett tidigt skede kunna omhändertas i nämndernas långsiktiga budgetar.

§8**Skrivelse angående förseningar i projekt Nya Slussen. Svar på skrivelse från Dennis Wedin m.fl. (M)**

Dnr E2025-00501

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

1. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna kontorets tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 24 mars 2025.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Anders Österberg (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§9**Motion av Annika Elmlund (M) och Johan Nilsson (M) om att skapa en grönare, skönare och roligare stad. Svar på remiss**

Dnr E2024-00424

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

1. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 25 mars 2025.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

1. Ordföranden Anders Österberg m.fl. (S), Jonathan Metzger m.fl. (V), Lennart Tonell (MP), Anders Edin (SD), André Nilsson (L) och Linn Bessner (C) föreslår (se beslutet).
2. Vice ordföranden Dennis Wedin m.fl. (M) föreslår att nämnden beslutar att tillstyrka motionen, samt att därutöver anföra följande:

Vi tackar kontoret för svaret på vår motion och noterar att kontorets uppfattning är att ett arbete för aktiva levande stadsrum bedrivs redan i dagsläget, samt att ett eventuellt uppdrag med fokus på att identifiera outnyttjade platser bör ges till trafiknämnden och/eller stadsdelsnämnderna eftersom exploateringskontoret i huvudsak ansvarar för utveckling av stadens offentliga rum, parker, torg m.m., inom exploateringsprojekten.

I Stockholm finns en mängd outnyttjade platser som kan användas på ett bättre sätt. Förslagsvis till fler gröna oaser och spontana mötesplatser som kan ge mer liv åt dessa döda

områden och skapa mer positiv aktivitet. Fler ytor i staden kan identifieras för att skapa gröna parker, gärna miniparker (pocket parks), där människor vill slå sig ner för en paus i storstadens puls. Målet måste alltid vara att skapa en stad som många vill vara i, och som vinner medborgarnas och besökarnas hjärtan.

Vår ambition är att Stockholms stad ska ta fram en särskild åtgärdsplan och metod för att skapa en skönare, grönare och roligare stad utifrån de outnyttjade platser som finns i stadsrummet och att kunna tillföra fler mindre parker (pocket parks). Som en del i detta bör såväl exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret och trafikkontoret ges i uppdrag att identifiera stadens outnyttjade platser samt lämpliga platser mitt i stan att anlägga nya miniparker.

Beslutsgång

Ordföranden Anders Österberg (S) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Anders Österberg m.fl. (S), Jonathan Metzger m.fl. (V), Lennart Tonell (MP), Anders Edin (SD), André Nilsson (L) och Linn Bessner (C).

§10

Revidering av Stockholms stads program med mål och riktlinjer för utförare av kommunala angelägenheter. Svar på remiss

Dnr E2025-00540

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

1. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 20 mars 2025.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Anders Österberg (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Linn Bessner (C) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Centerpartiet står bakom vikten av att kommunens medel används effektivt och att kvaliteten i verksamhet som finansieras av skattemedel är hög – oavsett om den utförs av staden eller av privata aktörer. Vi delar också ambitionen om en god uppföljning och transparens för att säkerställa detta. Men vi ser med oro på hur det föreslagna programmet riskerar att leda till en alltför snäv detaljstyrning av externa aktörers förehavanden.

Det är bra att externa aktörer som bedriver verksamhet inom kommunens områden förväntas anpassa sig till kommunala mål, styrdokument och processer. Exempelvis att privata utförare ska bedriva verksamhet enligt kommunens integrerade ledningssystem (ILS), följa detaljerade uppföljningsmodeller inom exempelvis äldreomsorgen, och omfattas av samtliga

styrdokument – inklusive miljöprogram, trygghetsprogram, tillgänglighetsprogram och Agenda 2030. Men det framgår också att allt från personalens villkor till detaljer om ägarförhållanden och ekonomi inkluderas i programmet. Att påverka personalpolitiken hos andra utförare liknar svepskäl från majoriteten för att minska valfriheten för stockholmarna. Självklart ska kvaliteten vara hög, arbetsrätten och, lagstiftningen följas men att Stockholms stad ska lägga sig i externa utförares personalpolitik är inte rimligt.

Vi menar att detta riskerar att skapa både en omfattande byråkratisk börda för framför allt små och medelstora aktörer, som kan få svårt att möta kraven utan betydande administrativa resurser. Det snedvrider i praktiken även konkurrensen till förmån för större utförare och kan leda till att färre aktörer kan bedriva verksamhet – särskilt sådana med idéburen profil. I förlängningen riskerar det att leda till en sämre välfärdsservice för stockholmarna.

Centerpartiet vill se en förvaltning som fokuserar på kvalitet – inte processer. Vårt mål är att staden ska både vara en professionell utförare och beställare, med skarpa uppföljningar av kvalitet och resultat, snarare än att driva detaljreglering av hur varje verksamhet ska organiseras. De krav som ställs i avtal ska vara relevanta och proportionerliga utifrån verksamhetens art och omfattning.

Slutligen så noterar vi att stadsledningskontorets inte anser att det inte är praktiskt möjligt att i ett och samma styrdokument utforma detaljerade mål och riktlinjer för samtliga de verksamhetsområden där det förekommer privata utförare av kommunala angelägenheter. Det är stora skillnader på privata utförare i äldrenämndens verksamheter och utbildningsnämnden. Vi ser därför med viss oro över att det riskerar att bli många, och olika, byråkratiska processer mellan stadens olika områden.

§11**En ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn av explosiva varor (Fö2025:6). Anmälan av svar på remiss**

Dnr E2025-00436

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

1. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna anmälan.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 26 mars 2025.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Anders Österberg (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§12**Motion av Therese Lindström (M) och Henrik Virro (M) om att sälja Hästa gård. Svar på remiss**

Dnr E2025-00352

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

1. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 7 mars 2025.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

- 1) Ordföranden Anders Österberg m.fl. (S), Jonathan Metzger m.fl. (V), Lennart Tonell (MP), Anders Edin (SD), André Nilsson (L) och Linn Bessner (C) föreslår (se beslutet).
- 2) Vice ordföranden Dennis Wedin m.fl. (M) föreslår att nämnden beslutar att tillstyrka motionen, samt därutöver anföra följande:

Hästa gård är beläget på Järvafältet och är idag det enda kvarvarande jordbruket i Stockholm. Fram till 2018 var gården utarrenderad för att sedan återgå i stadens förvaltning. Vänsterstyret har beslutat att renovera Hästa gård och hitta en ny arrendator. Det kräver omfattande renoveringar och stora ekonomiska åtaganden. Moderaterna anser att det inte är hållbart ur ett stadsekonomiskt perspektiv och att det innebär en stor kostnad för skattebetalarna. Vi anser att en försäljning av Hästa gård är det bästa alternativet för att säkerställa en hållbar utveckling av området.

prioriteringar när det gäller våra fastigheter och planerade investeringar. Genom att sälja Hästa gård till en privat aktör kan möjligheter skapas för en långsiktig och ekonomiskt sund utveckling av gården. Därmed kan vi också frigöra resurser till andra prioriterade projekt inom staden som bättre möter stockholmarnas behov och samtidigt minska stadens ekonomiska utmaningar. Med andra investerare än skattebetalarna finns det potential att driva gården framåt på ett sätt som staden inte kan garantera under nuvarande förutsättningar.

Beslutsgång

Ordföranden Anders Österberg (S) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Anders Österberg m.fl. (S), Jonathan Metzger m.fl. (V), Lennart Tonell (MP), Anders Edin (SD), André Nilsson (L) och Linn Bessner (C).

§13**Skrivelse om exploateringskontorets agerande gentemot enskilda näringsidkare. Svar på skrivelse från Linn Bessner (C)**

Dnr E2025-00498

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

1. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna kontorets tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 19 mars 2025.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Anders Österberg (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Linn Bessner (C) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Centerpartiet vill tacka exploateringskontoret för svaret på skrivelsen, men vi kan konstatera att det fortfarande råder dubbla måttstockar för aktörer som vill bidra till att göra Stockholm till en trevligare stad. Motiveringen bakom varför bastun vid Södermalm 1:23 ej kan anses som en enklare upplåtelse förblir bristfällig i jämförelse med den kommunala bastun vid Tanto, då båda detaljplanerna i fråga är föråldrade och ej återspeglar verkliga förhållanden. Tröskeln för att förbise detaljplanebestämmelser, i kombination med att privata aktörer får invänta utredningar medan kommunala får gå vidare, samt att samma stringens inte tillämpas på kommunala anläggningar som saknat bygglov under flera år, visar på en diskrepans i praktiken i hur staden hanterar frågan.

§14**Skrivelse om stadens arrendeavgifter. Svar på skrivelse från André Nilsson (L)**

Dnr E2025-00499

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

1. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna kontorets tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 24 mars 2025.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Anders Österberg (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

André Nilsson (L) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Vi vill tacka förvaltningen för deras svar på vår skrivelse. Det är positivt att staden arbetar för att säkerställa en mer sammanhållen och transparent hantering av arrendeavtal samt att man eftersträvar en levande stad där fler kan nyttja och aktivera stadens mark.

Stadens mark ska bidra med nytta till de som bor i Stockholm. Det är ofta i stadens intresse att säkerställa att vår begränsade mark nyttjas, och att vi inte får stora ytor i staden där vi går miste om deras potentiella nytta för de som bor i staden. Att hitta former där Stockholmare på olika sätt kan tillåtas ta ansvar och aktivera oanvänd mark är generellt positivt och ska uppmuntras.

De nuvarande arrendenivåerna är tyvärr i många fall är för kortsiktiga, och stegringarna sker ofta brant, på ett sätt som inte hade varit tillåtet för exempelvis hyresnivåer. Det innebär en oförutsägbarhet med stor risk att drabba mindre aktörer

såsom ideella föreningar, småskaliga verksamheter och därmed även mångfalden av aktörer i vår stad.

Arrendenivåerna bör i större utsträckning indexeras över längre perioder. En sådan modell skulle bidra till stabilitet och långsiktighet i planeringen. Det gör det möjligt för aktörer att fokusera sina resurser på sin kärnverksamhet snarare än på att hantera plötsliga kostnadsökningar. På så sätt stärker vi samhällets stöd till initiativ som ofta fyller viktiga sociala, kulturella och miljömässiga funktioner.

Dessutom kan en tydlig och långsiktig modell för indexering öka förtroendet för stadens planering och avtalshantering. När villkoren för nyttjande av stadens mark upplevs som rimliga, förutsägbara och stabila, skapar det en tryggare grund för samverkan mellan staden och dem som bidrar till dess utveckling i praktiken. Det gagnar både stadens trovärdighet och viljan att investera i långsiktiga projekt.

§15**Skrivelse angående situationen för Enskede-trädgårdarna. Svar på skrivelse från Dennis Wedin m.fl. (M)**

Dnr E2025-00502

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

1. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna kontorets tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Reservation

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

André Nilsson (L) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till Moderaternas förslag.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 6 mars 2025.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

- 1) Ordföranden Anders Österberg m.fl. (S), Jonathan Metzger m.fl. (V), Lennart Tonell (MP), Anders Edin (SD) och Linn Bessner (C) föreslår (se beslutet).
- 2) Vice ordföranden Dennis Wedin m.fl. (M) och André Nilsson (L) föreslår att nämnden beslutar enligt följande:
 - a. Att godkänna kontorets tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.
 - b. Att uppdra till exploateringskontoret att, i god dialog med de boende, hitta en arrendenivå som är acceptabel för båda parter.
 - c. Att därutöver anföra följande:

I diskussionen mellan föreningen och kontoret har vi förstått att kontorets förslag till hög arrendavgift backas upp av vänsterstyret, dock utan någon direkt förklaring eller motivering. Som situationen är idag får staden inte in någon arrendavgift alls för den aktuella marken, varför allt över noll kronor snarare skulle vara en

ekonomisk vinst för staden. Vi anser därför att kontoret behöver inta en pragmatisk hållning i dialogen om arrendenivåer, i syfte att snarast möjligt söka hitta en nivå som kan accepteras av båda parter.

Utöver den ekonomiska aspekten för de boende så ställer vi också tveksamma till syftet med att begränsa allmänhetens tillträde till platsen givet att en planerad ängsmark skulle medföra tillträdesförbud. En sådan anläggning skulle även belasta stadsdelsnämndens budget med miljonbelopp.

Beslutsgång

Ordföranden Anders Österberg (S) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Anders Österberg m.fl. (S), Jonathan Metzger m.fl. (V), Lennart Tonell (MP), Anders Edin (SD) och Linn Bessner (C).

§16

Skrivelse angående stadens processer för fler bastur. Svar på skrivelse från Dennis Wedin m.fl. (M)

Dnr E2025-00503

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

1. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna kontorets tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Reservation

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 6 mars 2025.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

- 1) Ordföranden Anders Österberg m.fl. (S), Jonathan Metzger m.fl. (V), Lennart Tonell (MP), Anders Edin (SD), André Nilsson (L) och Linn Bessner (C) föreslår (se beslutet).
- 2) Vice ordföranden Dennis Wedin m.fl. (M) föreslår att nämnden beslutar att godkänna kontorets tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen, samt att därutöver anföra följande:

Vi tackar kontoret för svaret på vår skrivelse, men tvingas återigen konstatera att förhållningssättet till inrättandes av fler bastur i staden är alltför byråkratiskt. Exempelvis skriver kontoret att man inte har gett slutligt besked om den aktuella bastun vid Årstaviken, men fortsätter hänvisa till att man vill invänta den förvaltningsgemensamma utredningen. Utredningen påstås ska vara klar innan sommaren, men några sådana garantier har vi inte sett. Det är samtidigt oklart exakt vad utredningen ska leda till vad gäller platser, tidplan, kostnader och implementering.

Utredningen som exploateringskontoret hänvisar till kommer ifrån ett politiskt budgetuppdrag som funnits flera år. Dessutom har vi förstått att utredningen inte tjäna som underlag för det enskilda arrendet vid Årstaviken, vilket

enbart bidrar till att öka avståndet mellan aktiva
entreprenörer och stadens byråkratiska förvaltning.

Vår inställning är att Stockholm ska vara en rolig stad där
det är lätt att ordna med nya badplatser, bastur och
bryggbad. Därför är det beklagligt när stadens interna och
snåriga byråkrati leder till att en betrodd aktör blir ifrågasatt.
Något som borde vara enkelt görs komplicerat och den
politiska styrningen brister alldeles uppenbart.

Beslutsgång

Ordföranden Anders Österberg (S) ställer förslagen mot varandra
och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds
av ordföranden Anders Österberg m.fl. (S), Jonathan Metzger m.fl.
(V), Lennart Tonell (MP), Anders Edin (SD), André Nilsson (L)
och Linn Bessner (C).

§17**Skrivelse angående radhus på Råckstavägen.
Svar på skrivelse från Dennis Wedin m.fl. (M)**

Dnr E2025-00504

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

1. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna kontorets tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Reservation

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 1 april 2025.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

- 1) Ordföranden Anders Österberg m.fl. (S), Jonathan Metzger m.fl. (V), Lennart Tonell (MP), Anders Edin (SD), André Nilsson (L) och Linn Bessner (C) föreslår (se beslutet).
- 2) Vice ordföranden Dennis Wedin m.fl. (M) föreslår att nämnden beslutar att godkänna kontorets tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen, samt att därutöver anföra följande:

Vi tackar kontoret för svaret på vår skrivelse, även om det är aningen kortfattat. Det är tydligt att exploateringskontoret i detta skede inte anser sig vara ansvarig för den process som pågår kring ett permanentande av de tillfälliga bostäderna utmed Råckstavägen. Istället hänvisas till den pågående planprocess som vänsterstyret drivit igenom i såväl exploateringsnämnden som stadsbyggnadsnämnden. Kontoret framför att husen kommer att monteras ned och flyttas innan arrendetiden går ut i det fall planprocessen skall visa att bebyggelsen är olämplig på platsen. Först då kan andra förslag prövas på platsen.

Precis som vid nämnden beslut om markanvisning i december 2024 så är vår inställning att ett permanentande av tillfällig byggnation riskerar bli ett mycket märkligt prejudikat där bostadsaktörer kan sänka kvaliteten och

därmed kostnaden på sina nybyggen med hänvisning till att de ska vara tillfälliga, för att därefter söka markanvisning och planändring i syfte att dessa permanentas. Ett sådant förfarande innebär att Stockholm riskerar hamna i en situation där vi får en massa bostadshus som inte håller en gestaltningsmässig standard som är acceptabel.

Därför anser vi fortsatt att ett arbete behöver inledas med att hitta annan tillfällig mark i eller utanför Stockholms stads gränser i händelse av att projekt likt detta inte kan flyttas till annan tillfälligt plats inom staden. På den specifika platsen längs Råckstavägen anser vi även att Stockholms stad bör initiera en dialog med boende om vad som bör byggas där. Fler radhus för barnfamiljer eller alla andra som önskar äga ett boende med möjlighet till egen trädgård i en grön stadsmiljö vore av naturliga skäl ett önskvärt ingångsvärde.

Beslutsgång

Ordföranden Anders Österberg (S) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Anders Österberg m.fl. (S), Jonathan Metzger m.fl. (V), Lennart Tonell (MP), Anders Edin (SD), André Nilsson (L) och Linn Bessner (C).

§18**Vägplan för kollisionsskydd för Essingebron,
samrådsförslag från Trafikverket. Anmälan av
svar på remiss**

Dnr E2025-00084

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

1. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna anmälan.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 31 mars 2025.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Anders Österberg (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§19**Detaljplan för Medborgarplatsen inom fastigheten Medborgarhuset 2 m.fl. i stadsdelen Södermalm för torgändamål**

Dnr E2025-00804

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

1. Exploateringsnämnden begär att stadsbyggnadsnämnden upprättar detaljplan för området.
2. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna finansiering av projektet inom ramen för nämndens budget för nya detaljplaner för Medborgarplatsen, Högdalstopparna och Snösätra om totalt 26 miljoner kronor.
3. Exploateringsnämnden anmäler beslutet till trafiknämnden, fastighetsnämnden, Stockholms Stads Parkerings AB och Södermalms stadsdelsnämnd.
4. Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Linn Bessner (C) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till förslag från Moderaterna.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 20 mars 2025.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

- 1) Ordföranden Anders Österberg m.fl. (S), Jonathan Metzger m.fl. (V), Lennart Tonell (MP), Anders Edin (SD) och André Nilsson (L) föreslår (se beslutet).
- 2) Vice ordföranden Dennis Wedin m.fl. (M) och Linn Bessner (C) föreslår att nämnden beslutar att delvis godkänna kontorets förslag till beslut, samt att därutöver anföra följande:

Vi instämmer i att det är önskvärt med en positiv utveckling av Medborgarplatsen, den har stor potential att bli ett varmare vardagsrum för både stockholmare och besökare. Ett syfte med planläggning är att tydliggöra olika aktörers ansvar på Medborgarplatsen, men också att tydliggöra var på torget det kan finnas byggrätter samt pröva om det är lämpligt med en 3d-fastighetsbildning för garaget.

Inom ramen för kommande planprocess vill vi skicka med vikten av att torget ska vara en tillåtande och trygg plats, med fokus på det mänskliga perspektivet, öka möjlighet till uteserveringar och ett större inslag av grönska. En uttalad ambition måste vara att säkerställa trygghet på platsen och att motverka t.ex. droghandel.

Vad gäller kostnader förknippade med detaljplanearbetet så anser vi att det bör ligga inom ram på stadsbyggnadskontoret snarare än att det ska behöva belasta exploateringskontoret redan projekttyngda budget.

Beslutsgång

Ordföranden Anders Österberg (S) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Anders Österberg m.fl. (S), Jonathan Metzger m.fl. (V), Lennart Tonell (MP), Anders Edin (SD) och André Nilsson (L).

Särskilt uttalande

Ordföranden Anders Österberg m.fl. (S), Jonathan Metzger m.fl. (V) och Lennart Tonell (MP) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Medborgarplatsen har genomgått en betydande utveckling sedan dess grundande i mitten av 1800-talet. Torget anlades i samband med järnvägens framdragning och byggandet av Södra station, Stockholms första järnvägsstation. Det var då tänkt att fungera som en handelsplats för varor som transporterades via järnvägen. Det nuvarande namnet tillkom först år 1940 i samband med uppförandet av Medborgarhuset, en byggnad som än idag fungerar som en samlingsplats för bildning, lärande och kultur.

Sedan dess har många funktioner tillkommit och samsas idag på och kring torget. Hit hör Söderhallarna som bidrar till platsens levande handels- och nöjesliv, Stockholms stora moské som speglar stadens mångkulturella utveckling, en

liten skridskobana som omvandlas till en terrass med bänkar på sommaren, välbesökta kiosker och uteserveringar samt inte minst torgets roll som plats för politiska demonstrationer och offentliga evenemang. Medborgarplatsens resa från handelscentrum vid järnvägen till en dynamisk mötesplats för kultur, politik och nöje speglar både stadens arkitektoniska och sociala utveckling.

Denna mångsidiga utveckling har också lett till en komplex fastighetsjuridisk och planmässig situation. Staden har tidigare undersökt möjligheterna att befästa och vidareutveckla torgets kvaliteter, bland annat genom att stärka underhåll, förbättra flöden och aktivera platsen. Det arbetet har dock försvårats av platsens komplexa ägarförhållanden. Med en ny detaljplan för platsen kommer staden bättre kunna styra verksamheterna på torget och utveckla torgets kvaliteter.

Utgångspunkten för det fortsatta arbetet ska vara att Medborgarplatsen även framöver är en öppen, tillgänglig och levande mötesplats, där kultur, politik och nöje kan utvecklas sida vid sida och stärka varandra utan att trängas undan.

Ersättaryttrande

Aron Modig (KD) lämnar ersättaryttrande enligt följande:

Kristdemokraterna välkomnar kontorets planer på en 3D-fastighetsbildning för Medborgarplatsens garage, vilket skulle möjliggöra för fler aktiviteter och verksamheter på torget. Samtidigt noterar vi att kontoret lyfter aspekter som kan göra fastighetsbildningen komplicerad, att flera ytterligare utredningar sannolikt behövs samt att finansiering för eventuella tillkommande åtgärder inte finns. I detta sammanhang vill vi betona garagets betydelse för en levande verksamhet runt Medborgarplatsen. I den mån avvägningar framöver behöver göras mellan olika intressen är Kristdemokraternas uppfattning att garagets fortlevnad bör prioriteras högt.

§20

Exploateringsavtal med försäljning av fastigheten Pavia 1 i Hagastaden, Vasastaden

Dnr E2025-00902

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

1. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna exploateringsavtal inom fastigheten Pavia 1 samt försäljning av mark inom fastigheten Pavia 1 till Goldcup 37058 AB, u.n.ä.t. Vectura Kommersiellt VK7 AB med en försäljningsinkomst om 23,7 miljoner kronor och ger exploateringskontoret i uppdrag att träffa erforderliga avtal.
2. Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 28 mars 2025.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Anders Österberg (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§21**Förändring av bolagspart till överenskommelse om exploatering med tomträttsupplåtelse, för bostäder, lokaler och cykelgarage inom fastigheten Södermalm 4:1 i Södermalm med Wallenstam fastigheter 115 AB.
Genomförandebeslut**

Dnr E2025-00253

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

1. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna byte av avtalspart från Wallenstam AB till Wallenstam Fastigheter 115 AB för att teckna överenskommelse om exploatering gällande del av fastigheten Södermalm 4:1.
2. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna förslag till genomförande av exploatering inom fastigheten Södermalm 4:1 för projekt Bergsgruvans park till en projektutgift om 12,6 miljoner kronor, och ger exploateringskontoret i uppdrag att genomföra projektet.
3. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna överenskommelse om exploatering med tomträttsupplåtelse inom del av fastigheten Södermalm 4:1 till Wallenstam Fastigheter 115 AB.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 17 mars 2025.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Anders Österberg (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag

Särskilt uttalande

Ordföranden Anders Österberg m.fl. (S), Jonathan Metzger m.fl. (V) och Lennart Tonell (MP) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Vi välkomnar att projektet med 80 hyresrätter, cykelgarage och lokaler för centrumändamål vid Bergsgruvans park nu blir verklighet. Projektet innebär fler hyresrätter i ett centralt läge i Stockholm, främjar hållbart resande och ökar tryggheten i området. Det är glädjande att parkeringstalet för bil föreslås vara noll tack vare platsens centrala läge med närhet till kollektivtrafik och det nybyggda cykelgaraget.

Det är viktigt att säkerställa att de ekologiska och sociala värden som de nertagna träden bidrar med inte går förlorade, utan att området i stället kan utvecklas i takt med att nya träd etableras. Genom omsorgsfull kompensation i parkens närmiljö kan områdets grönstruktur stärkas. Träden spelar en avgörande roll i stadsmiljön – de reglerar mikroklimatet på platsen, bidrar till biologisk mångfald samt rekreativa och socialt värdefulla miljöer. När träd tas bort i ett område med hög vistelsefrekvens, är det viktigt att kompensationen sker i ett sammanhang där människor vistas – till exempel längs gång- och cykelstråk, lekytor eller mötesplatser. I det här ärendet ska träd placeras både i direkt anslutning till gångvägar och i parkens inre delar för att bibehålla tillgången till grönska.

Ersättaryttrande

Aron Modig (KD) lämnar ersättaryttrande enligt följande:

Kristdemokraterna är skeptiska till planerna på ett fristående punkthus i parken Bergsgruvan. Dess föreslagna placering skapar en mörk nedsänkt gränd med dålig uppsikt vilket riskerar göra parken otrygg. Vi hade hellre sett att byggnaden placerades i anslutning till GC-vägen som ansluter till Rosenlundsgatan. I övrigt välkomnar vi byggherrens åtagande att säkerställa 300 cykelparkeringsplatser.

§22

Förnyad markanvisning för bostäder inom del av fastigheten Skarpnäcks gård 1:1 till HSB Bostad

Dnr E2025-00716

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

1. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna markanvisningsavtal med HSB Bostad inom del av fastigheten Skarpnäcks Gård 1:1 enligt förslag i tjänsteutlåtandet.

Reservation

Anders Edin (SD) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 10 mars 2025.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

- 1) Ordföranden Anders Österberg m.fl. (S), Jonathan Metzger m.fl. (V), Lennart Tonell (MP), vice ordföranden Dennis Wedin m.fl. (M), André Nilsson (L) och Linn Bessner (C) föreslår (se beslutet).
- 2) Anders Edin (SD) föreslår att nämnden beslutar att avslå kontorets förslag, samt att därutöver anföra följande:

Exploateringsnämnden beslutade 2020-11-12 (Dnr E2020-01216) att inom projekt Skärgårdsskogen markanvisa del av fastigheten Skarpnäcks Gård 1:1 i stadsdelen Skarpnäck till HSB Bostad. Exploateringskontoret föreslår nu att markanvisningsavtalet med HSB Bostad inom del av fastigheten Skarpnäcks Gård 1:1 förnyas till 2026-11-12.

Sverigedemokraterna motsätter sig byggnation i skärgårdsskogen i Skarpnäck. Skarpnäck har under senare år genomlidit stora förtätningar. Ytterligare byggnation bör på grönområden bör därför undvikas.

Beslutsgång

Ordföranden Anders Österberg (S) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Anders Österberg m.fl. (S), Jonathan Metzger m.fl. (V), Lennart Tonell (MP), vice ordföranden Dennis Wedin m.fl. (M), André Nilsson (L) och Linn Bessner (C).

§23**Exploateringsavtal med Farsta Sillö 5 AB
avseende fastigheten Sillö 5 angående
exploatering på privat mark i Larsboda, Farsta.
Genomförandebeslut**

Dnr E2021-00168

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

1. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna förslag till genomförande av exploatering för projekt Sillö till en projektutgift om 45,8 miljoner kronor, en projektinkomst om 45,8 miljoner kronor och ger exploateringskontoret i uppdrag att genomföra projektet.
2. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna exploateringsavtal med Farsta Sillö 5 AB och ger exploateringskontoret i uppdrag att träffa exploateringsavtal enligt förslag i tjänsteutlåtandet.

Reservation

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

André Nilsson (L) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till Moderaternas förslag.

Anders Edin (SD) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Linn Bessner (C) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 13 mars 2025.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

- 1) Ordföranden Anders Österberg m.fl. (S), Jonathan Metzger m.fl. (V), Lennart Tonell (MP) föreslår (se beslutet).
- 2) Vice ordföranden Dennis Wedin m.fl. (M) och André Nilsson (L) föreslår att nämnden beslutar att avslå kontorets förslag till beslut, samt att därutöver anföra följande:

För oss är det väsentligt att staden säkerställer att företag ges långsiktiga förutsättningar för att bedriva sin verksamhet. I detta ingår att möta de behov som finns av renodlade verksamhetsområden som ger möjlighet för industri och störande verksamheter. När vänsterstyret, efter plansamrådet 2022, beslutade att gå vidare med planarbetet så var vårt förslag istället att arbetet skulle avbrytas. Det är en hållning som vi fortsatt har, vilket innebär att vi avslår även föreliggande förslag. Larsboda verksamhetsområde är ett av stadens tio renodlade verksamhetsområden. Förslaget, som möjliggör ett stort antal små bostäder, skulle innebära en förändring i verksamhetsområdet som varken är förenligt med översiktsplanens eller stadens näringslivspolicys intentioner.

Ett förslag om att utveckla planområdet behöver säkra funktionen av nuvarande verksamheter såväl som att ta höjd för en framtida utveckling. Även om det skulle vara möjligt att hantera nuvarande förhållanden inom planförslaget går det inte att garantera framtida verksamhets behov. Vi ser positivt på en utveckling av området men tillförandet av bostäder riskerar att inskränka användningen i verksamhetsområde framöver och vi menar därför att planarbetet ska avbrytas. Vi ser dock att en utveckling av närliggande ytor intill planområdet skulle kunna ske utan påverkan på verksamhetsområdet som sådant.

- 3) Anders Edin (SD) föreslår att nämnden beslutar att avslå kontorets tjänsteutlåtande, samt att därutöver anföra följande:

Sillö 5 ska omvandlas från ett område för hotell, kontor och handel till ett kvarter med mer blandad verksamhet. Den nya detaljplanen kommer möjliggöra för cirka 880 bostäder, lokaler för centrumändamål, hotell, kontor och en förskola. Omvandlingen om området till bostäder kommer innebära stora inskränkningar för omkringliggande verksamheter. I praktiken innebär detta att Larsboda nedmonteras som industriområde. Med tanke på stadens allmänt höga exploateringsgrad så kommer Larsboda med största sannolikhet att bli ett utanförskapsområde med hyresrätter och höga hyror som enbart socialt utsatta personer med bostadsbidrag, försörjningsstöd och andra sociala förmåner från kommunen kommer att ha råd med.

- 4) Linne Bessner (C) föreslår att nämnden beslutar att avslå kontorets förslag till beslut, samt att därutöver anföra följande:

Staden behöver säkerställa att företag ges långsiktiga förutsättningar för att bedriva sin verksamhet. I detta ingår att möta de behov som finns av renodlade verksamhetsområden som ger möjlighet för industri och störande verksamheter. Larsboda verksamhetsområde är ett av stadens tio renodlade verksamhetsområden. Förslaget, som möjliggör bostäder, skulle innebära en förändring i verksamhetsområdet som inte är i enlighet med översiktsplanens och stadens näringslivspolicys intentioner.

Vi ser positivt på en utveckling av området, men menar att ett förslag om att tillföra bostäder tydligare behöver säkerställa att verksamhetsområdet inte påverkas negativt. Även om det skulle vara möjligt att hantera nuvarande förhållanden inom planförslaget går det inte att garantera att det inte får konsekvenser för framtida utveckling av området. Vi menar därför att planarbetet i sin nuvarande form bör avbrytas och ställer oss därmed negativa till att fatta ett genomförandebeslut. Vi ser dock att en utveckling av närliggande ytor intill planområdet skulle kunna ske utan påverkan på verksamhetsområdet.

Beslutsgång

Ordföranden Anders Österberg (S) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Anders Österberg m.fl. (S), Jonathan Metzger m.fl. (V) och Lennart Tonell (MP).

Ersättaryttrande

Aron Modig (KD) lämnar ersättaryttrande enligt följande:

Kristdemokraterna ser positivt på planerna att bygga samman flera stadsdelar i Farsta. Vi är däremot mycket skeptiska till det anmärkningsvärt låga parkeringstal mot bakgrund av Larsbodas geografiska avstånd till innerstadens täta kommunikationsmöjligheter; något som brukar motivera låga parkeringstal. Vi föreslår istället att exploateringen utgår från det tidigare lägesbaserade talet á 0,5 parkeringar per lägenhet.

§24**Motion av Annika Elmlund (M) och Johan Nilsson (M) om att Stockholm ska ta fram en handlingsplan för att tillskapa fler radhus och radhusliknande bostäder för att bygga ett Stockholm för alla. Svar på remiss**

Dnr E2025-00425

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

1. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

André Nilsson (L) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 25 februari 2025.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

1. Ordföranden Anders Österberg m.fl. (S), Jonathan Metzger m.fl. (V), Lennart Tonell (MP), Anders Edin (SD) och Linn Bessner (C) föreslår (se beslutet).
2. Vice ordföranden Dennis Wedin m.fl. (M) föreslår att nämnden beslutar att tillstyrka motionen, samt att därutöver anföra följande:

Vi tackar för svaret på vår motion och ser positivt på att kontoret lyfter fram att radhus ofta ger positiva tillskott i stadsmiljön med större utbud på upplåtelseformer, goda boendemiljöer och är ett viktigt verktyg i planeringen av socialt hållbar stadsutveckling, framförallt där möjlighet och behov finns av att stärka variationen av boendeformer och flyttkedjor.

Många familjer drömmer om att någon gång kunna bo i ett eget hus, med en egen trädgård där man får plats med kanske studsatta och grönsaksodling eller en grillkväll med vänner och bekanta. Tyvärr är marken en begränsad tillgång i Stockholm, och det är ekonomiskt svårt att bygga villor på traditionellt stora villatomter. Likväl går det att skapa en villalikhande miljö, och möjlighet till en egen trädgård, genom att bygga radhus eller radhusliknande bostäder.

Stockholms bostadsbyggnadspolitik har länge varit fokuserad på så många bostäder som möjligt. Det är förvisso bra och många nya, fina bostäder har tillkommit till glädje för många stockholmare. Det som saknas är dock blandningen. Och framför allt, det saknas bostäder för vissa behov och smaker. Istället för att låta exempelvis barnfamiljer lämna Stockholm behöver vi tillgodose även efterfrågan på större bostäder och mer småhuslikt boende.

Vi anser därför att Stockholms stad behöver medvetet och strukturerat skapa förutsättningar för att fler radhus och radhusliknande bostäder kan tillskapas. Lämpliga platser behöver identifieras, där det exempelvis inte är lämpligt att bygga på höjden. En arkitektonisk idé behöver utarbetas för att ge en vägledning till byggaktörer vilka inslag som passar bra i Stockholm. För att uppnå detta bör såväl exploateringsnämnden som stadsbyggnadsnämnden ges i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att tillskapa fler radhus och radhusliknande bostäder samt i övrigt vidta de åtgärder som behövs för att stimulera sådant byggande.

3. André Nilsson (L) föreslår att nämnden beslutar att tillstyrka motionen, samt att därutöver anföra följande:

Liberalerna delar motionens ambition om att Stockholm ska vara en stad där olika boendeformer möjliggörs för människor i olika livssituationer. Vi efterfrågar även att det fram en konkret handlingsplan för att tillskapa fler radhus och radhusliknande bostäder, och tillstyrker därför motionen.

En av de viktigaste utmaningarna för Stockholm är att bygga en stad som är socialt hållbar och där människor kan bo och leva i alla livets skeden oavsett inkomst, familjesituation eller preferens för boendeform. Idag präglas stora delar av staden, särskilt ytterstadsområdena, av en hög andel flerbostadshus och hyresrätter. Detta har skapat en

ensidighet i boendestrukturen som hämmar både social rörlighet och valfrihet.

Genom att aktivt arbeta för att skapa fler radhus och småskaliga boenden i dessa områden kan vi uppnå flera viktiga mål. Blandade boendeformer bidrar till social hållbarhet genom att minska segregationen och öka förutsättningarna för möten mellan människor med olika bakgrund. Det skapar tryggare och mer levande stadsdelar. Det stärker också valfriheten alla stockholmare ska ha möjlighet att välja en boendeform som passar deras livssituation utan att behöva lämna kommunen. Det gäller särskilt barnfamiljer som ofta efterfrågar en bostad med egen uteplats och större yta.

Fler radhus och radhusliknande bostäder bidrar också till att människor kan bo kvar i sina stadsdelar även när behoven förändras, vilket stärker både den lokala förankringen och social sammanhållning.

Liberalerna vill se ett Stockholm där valfrihet och blandning är ledord både i arkitektur, boendeformer och upplåtelseformer. Därför är vi positiva till denna motion och välkomnar ett konkret och ambitiöst arbete för att möjliggöra fler radhus och radhusliknande bostäder i Stockholm.

Beslutsgång

Ordföranden Anders Österberg (S) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Anders Österberg m.fl. (S), Jonathan Metzger m.fl. (V), Lennart Tonell (MP), Anders Edin (SD) och Linn Bessner (C).

§25

Intentionsavtal med anledning av ny tunnelbanedepå i Älvsjö industriområde

Dnr E2025-00638

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

1. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna förslag till intentionsavtal och ger exploateringskontoret i uppdrag att teckna avtal enligt förslag i tjänsteutlåtandet.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 3 mars 2025.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Anders Österberg (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§26**Tillägg till överenskommelse om exploatering med Bostadsrättsföreningen Highway (Titania Fastighetsholding AB) inom projektet Bjurbäcken**

Dnr E2025-00904

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

1. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna tillägg till överenskommelse om exploatering med Bostadsrättsföreningen Highway.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 8 april 2025.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Anders Österberg (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Linn Bessner (C) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Vi glädjs åt att 220 nya bostäder snart kan stå inflyttningsklara i Rågsved och delar exploateringskontorets uppfattning att projektet bidrar positivt till utvecklingen i området. Hagsätra och Rågsved har idag ett bostadsbestånd som domineras av hyresrätter, och behovet av att diversifiera upplåtelseformerna i fortsatt stadsutveckling är stort – Centerpartiet ser gärna att fler alternativ som hyrköp och bostadskooperativ övervägs i de fall där en god projektekonomi för bostadsrätter ej kan garanteras.

§27**Revidering av Stockholms stads program för inköp. Svar på remiss**

Dnr E2025-00538

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

1. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation

André Nilsson (L) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 24 mars 2025.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

- 1) Ordföranden Anders Österberg m.fl. (S), Jonathan Metzger m.fl. (V), Lennart Tonell (MP), vice ordföranden Dennis Wedin m.fl. (M), Anders Edin (SD), och Linn Bessner (C) föreslår (se beslutet).
- 2) André Nilsson (L) föreslår att nämnden beslutar enligt följande:
 - a. Att programmet ges skarpare rutiner om hur staden kan stödja stadsdelsförvaltningarna i de upphandlingar som förvaltningarna ansvarar för.
 - b. Att staden inrättar avtalscontrollers för att säkerställa att stadens inköp och upphandlingar är både socialt och ekonomiskt hållbara.
 - c. Att därutöver anföra följande:

Liberalerna välkomnar revideringen av Stockholms stads program för inköp, det är ett viktigt steg i arbetet för att säkerställa att stadens resurser används ansvarsfullt och effektivt. Vi har vid upprepade tillfällen lyft vikten av att motverka välfärdsbrottslighet inom stadens verksamheter, och

vi ser positivt på att dessa frågor nu ges fokus i programmet.

Stockholms stad gör årligen inköp för stora belopp, och det är avgörande att de genomförs med seriösa aktörer som följer lagar och regler. Genom att skärpa rutinerna och ställa tydligare krav minskar vi risken för att oseriösa och kriminella aktörer får tillgång till stadens skattemedel. Det förutsätter också förbättrade kontroller och uppföljning genom hela inköpsprocessen.

Liberalerna anser att Stockholm måste ställa tydligare krav i sina upphandlingar, både initialt och löpande under hela avtalstiden när det gäller entreprenörers skyldighet att dela information. Det räcker inte med krav vid upphandlingstillfället, utan informationsdelningen måste fortsätta kontinuerligt. Vi ser också ett stort behov av att bygga upp kompetens inom avtalshantering, inte bara inom det tekniska sakområdet utan också inom juridik och uppföljning, för att kunna ställa och driva krav gentemot leverantörer på ett effektivt sätt. Här skulle Liberalernas förslag om avtalscontrollers ha en betydande roll för att motverka problemet.

Ett annat problem som måste hanteras är bristen på fungerande informationsflöden, både mellan kommuner och mellan kommunen och andra myndigheter som Skatteverket. Det är en fråga där staten har ett ansvar, men Stockholm som huvudstad måste gå före och vara pådrivande i att hitta lösningar. För oss är det självklart att den lagstiftade rollen som brottsförebyggande aktör också innebär ett ansvar att bygga strukturer, rutiner och samarbete som även fungerar i praktiken.

Vi har under senare tid blivit informerade om konkreta brister i stadens möjligheter att kontrollera entreprenörer löpande under avtalstiden, särskilt inom vissa stadsdelar. Ett exempel är inom parkskötseln, där det framkommit att leverantörer byter ut personal efter upphandling utan att detta anmäls eller där resurser saknas för att följas upp systematiskt.

Det har i flera fall varit svårt för stadsdelsförvaltningarna att säkerställa att samtliga personer som utför arbete åt staden omfattas av avtalsenliga villkor, såsom lön, arbetsvillkor och rätt till semester med mera.

Dessa brister undergräver stadens ambition om att endast göra affärer med seriösa aktörer och innebär en påtaglig risk för att offentliga medel når oseriösa eller till och med kriminella verksamheter. Det visar tydligt på behovet av skarpare krav på uppföljning och kontroll under hela avtalets löptid samt förbättrad samordning och stöd till stadsdelarna.

För att säkerställa att stadens inköpsarbete håller hög kvalitet och lever upp till kraven på sund konkurrens och rättssäkerhet, är det avgörande att beställarkompetensen inom stadens organisation förstärks. I dag finns det variationer mellan nämnder och stadsdelar vad gäller förmågan att följa upp avtal, tolka juridiska villkor och hantera komplexa entreprenader. En starkt beställarroll är en nyckel till att förebygga välfärdsbrott och att säkerställa att skattebetalarnas pengar används på ett ansvarsfullt sätt.

Liberalerna har därför föreslagit att staden inför särskilda avtalscontrollers. Dessa ska ha kompetens att granska och följa upp avtal både ur ett juridiskt perspektiv och med fokus på ekonomisk hållbarhet. Det handlar inte bara om att säkerställa att avtalsvillkor efterlevs, utan även om att skapa en funktion som identifierar risker, brister och möjligheter till förbättring i hela inköpskedjan. Genom att professionalisera uppföljningen av avtal kan vi minska risken för att oseriösa leverantörer får fäste i stadens verksamheter och stärka kvaliteten i de tjänster som stockholmarna får ta del av.

Exemplet ovan med bristande uppföljning inom parkskötsel visar tydligt varför det behövs starkt beställarkompetens och en mer professionell avtalsuppföljning. När personal byts ut utan kontroll och avtalade villkor inte följs upp, riskerar vi att välfärdsmedel hamnar hos aktörer som inte lever upp

till stadens krav. Här kan en funktion som avtalscontroller göra verklig skillnad genom att systematiskt följa upp avtal och säkerställa att varje leverantör levererar enligt överenskommelse.

Slutligen För att effektivt stävja välfärdsbrottslighet krävs också skärpta rutiner kring jäv och korruption. Det är avgörande att stadens inköpsarbete genomsyras av transparens och att varje beslut fattas på objektiva grunder. Genom tydligare riktlinjer, utbildning och obligatorisk kontroll i riskutsatta delar av verksamheten kan vi minska risken för otillbörliga relationer och säkerställa att stadens resurser används på ett hederligt och rättssäkert sätt.

Beslutsgång

Ordföranden Anders Österberg (S) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Anders Österberg m.fl. (S), Jonathan Metzger m.fl. (V), Lennart Tonell (MP), vice ordföranden Dennis Wedin m.fl. (M), Anders Edin (SD) och Linn Bessner (C).

Särskilt uttalande

Linn Bessner (C) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Stockholms stads reviderade program för inköp betonar vikten av att motverka välfärdsbrott genom att säkerställa att endast seriösa leverantörer anlitas, samt att samarbeta mellan stadens nämnder och bolag för att följa upp avtal, och minimera riskerna för arbetslivskriminalitet och oseriösa verksamheter. Detta är ett bra steg, men mer krävs.

Ett samordnat arbete mot brottslighet behöver utvecklas för att hantera aktörer som systematiskt utnyttjar upphandlingar. Genom att intensifiera samarbetet mellan myndigheter kan vi säkerställa att offentliga resurser inte hamnar i fel händer.

I vår motion om att ta Otto till Stockholm föreslår vi att Stockholm inspireras av Botkyrkas OTTO-team, där myndigheter samarbetar för att stoppa oseriösa aktörer. Genom att förbättra samarbetet mellan förvaltningar, socialtjänst, polis och räddningstjänst kan vi både stoppa brottslig verksamhet och ge stöd till de som drabbas av människohandel och arbetskraftsexploatering.

För att effektivt bekämpa organiserad brottslighet måste vi stoppa de ekonomiska flödena till kriminella nätverk. Genom att arbeta proaktivt i upphandlings- och inköpsprocessen kan vi minska risken att skattepengar hamnar i fel händer. Vi ser också att uppföljningen av leverantörer behöver skärpas. Offentliga medel ska användas för att bygga ett tryggare samhälle, inte för att finansiera brottslig verksamhet.

§28**En ny samordnad miljöbedömnings- och
tillståndsprövningsprocess (SOU 2024:98). Svar
på remiss**

Dnr E2025-00539

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

1. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 27 mars 2025.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Anders Österberg (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§29**Motion av Jonas Naddebo (C) och Svante Linusson (C) om att inför ett cykelråd i staden.
Svar på remiss**

Dnr E2025-00510

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

1. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation

Linn Bessner (C) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 3 mars 2025.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

- 1) Ordföranden Anders Österberg m.fl. (S), Jonathan Metzger m.fl. (V), Lennart Tonell (MP), vice ordföranden Dennis Wedin m.fl. (M), Anders Edin (SD), och André Nilsson (L) föreslår (se beslutet).
- 2) Linn Bessner (C) föreslår att nämnden beslutar att tillstyrka motionen i sin helhet samt att därutöver anföra följande:

Det är glädjande att förvaltningen välkomnar initiativ som stärker dialog och samverkan i cykelfrågor och delar vår uppfattning att det är avgörande för att nå målen i stadens cykelplan enligt framkomlighetsstrategin.

Vi ser återkommande fadäser i planeringen av cykelinfrastrukturen – misstag som i bästa fall leder till irritation och försämrad framkomlighet, men i värsta fall kan vara direkt livsfarliga. Ett exempel är den nyligen ombyggda korsningen mellan Drottningsholmsvägen och Lilla Västerbron, där väntyterna är så underdimensionerade att de hindrar tvärgående trafik, samtidigt som antalet rödljus för vänstersvängar ökat från ett till tre. Ett annat exempel är vid

korsningen Igeldammsgatan/Alströmergatan där en trafikfarlig stolpe placerats i den nya cykelbanans innerkurva – en uppenbar kollisionsrisk för cyklister. Det här är misstag som inte upptäckts på ritbordet, men som erfarna cyklister med lokal kännedom sannolikt hade kunnat identifiera innan genomförandet.

Vi menar att ett cykelråd är ett konkret och kraftfullt steg bort från dagens splittrade hantering, där cyklisters säkerhet och behov alltför ofta glöms bort. Att samverkan är viktig är vi överens om – därför behövs en tydlig struktur för den. Centerpartiets förslag om ett cykelråd är just en sådan struktur, med potential att göra skillnad i praktiken. Vi är de första att välkomna om styrets ”cykelsamordnare” skulle lyckas uppfylla denna funktion, men det är då avhängigt att den samordningsgrupp kontoret föreslår att samordnaren förses med både ett brett uppdrag och bred representation. Att nå bortom stadens förvaltningar och involvera utomstående intressenter är en förutsättning för att få till en fungerande referensgrupp – för en god förankring och nya idéer.

Beslutsgång

Ordföranden Anders Österberg (S) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Anders Österberg m.fl. (S), Jonathan Metzger m.fl. (V), Lennart Tonell (MP), vice ordföranden Dennis Wedin m.fl. (M), Anders Edin (SD) och André Nilsson (L).

§30

Kollektivtrafikplan för stadens gator. Svar på remiss

Dnr E2025-00626

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

1. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 12 mars 2025.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

- 1) Ordföranden Anders Österberg m.fl. (S), Jonathan Metzger m.fl. (V), Lennart Tonell (MP), Anders Edin (SD), André Nilsson (L) och Linn Bessner (C) föreslår (se beslutet).
- 2) Vice ordföranden Dennis Wedin m.fl. (M) föreslår att nämnden beslutar att delvis godkänna förslag till kollektivtrafikplan samt att därutöver anföra följande:

Stockholm ska vara en stad där det är enkelt att resa kollektivt. Det ska också bli enklare att kombinera resor i kollektivtrafiken med exempelvis cykel eller bil för den som reser långt ifrån. Därför behövs fler infartsparkeringar och ett hyrcykelsystem som sammanförs med resor i kollektivtrafiken.

Stockholms stads ambitiösa planer för kollektivtrafiken behöver dock sättas i relation till de massiva neddragningarna som gjorts regionalt. Att var sjätte buss dragits in ökar trängseln något oerhört och gör kollektivtrafiken till en allt mindre möjlighet för allt fler. Stadens investeringar behöver i högre utsträckning gå hand i hand med regionen. Det är nämligen orimligt att staden ska

investera för att möjliggöra ökad användning av kollektivtrafiken, när det rödgröna styret i regionen gör det motsatta.

Beslutsgång

Ordföranden Anders Österberg (S) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Anders Österberg m.fl. (S), Jonathan Metzger m.fl. (V), Lennart Tonell (MP), Anders Edin (SD), André Nilsson (L) och Linn Bessner (C).

Särskilt uttalande

Linn Bessner (C) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Centerpartiet välkomnar framtagandet av den nya kollektivtrafikplanen för stadens gator. Transporterna är en av klimatpolitikens stora utmaningar. Ska omställningen vara möjlig måste också fler välja att resa kollektivt – då måste det bli lättare att välja bort ett eget biläggande till förmån för kollektiva resor. Överlag måste Stockholms gator anpassas för att underlätta för den som vill gå, cykla eller åka kollektivt.

Vi delar också de mål för kollektivtrafik som exploateringskontoret beskriver i planen, särskilt att förutsättningarna för god kollektivtrafikförsörjning finns på plats tidigt i stadsbyggnadsprocessen. Stockholms stad behöver fortsätta arbetet koppla ihop olika stadsdelar genom gångstråk, cykelvägar och kollektivtrafik. Centerpartiet har också varit med och arbetat med att öka framkomligheten i Stockholm, inte minst genom att prioritera upp kollektivtrafiken på våra gaturum genom fler bussfiler. Vi ser därför positivt på att planen ger uttryck för att man ska eftersträva eget utrymme för busstrafiken i de primära stråken.

Avslutningsvis har vi överseende med att kollektivtrafiken på vattnet inte berörs av planen, men vill understryka de outnyttjade möjligheterna stadens vattenytor erbjuder kollektivtrafiken, för övriga transporter och för rekreation. Centerpartiet har varit pådrivande för ökad pendelbåtstrafik för att vi ser att stadens vattenvägar kan och bör nyttjas bättre. Här kan också ny klimatsmart teknik ge upphov till innovativa och hållbara lösningar för att elektrifiera transporterna. Här bör staden, i nära dialog med regionen, arbeta för att stärka dessa möjligheter.

§31**Stockholms stads program för barns rätt till kultur. Svar på remiss**

Dnr E2025-00202

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

1. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 25 mars 2025.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Anders Österberg (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

André Nilsson (L) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Alla barn och unga ska ha möjligheter att skapa och tillgång till kulturupplevelser.

Stockholms stads program för barns rätt till kultur ska ge alla barn och ungdomar goda möjligheter att upptäcka, uppleva och skapa många olika sorters kulturuttryck. Det är bra att det föreslagna programmet uppmärksammar vikten av att Stockholms stad blir bättre på att inkludera underrepresenterade grupper: Pojkar i alla åldrar, äldre barn och ungdomar, barn och ungdomar med funktionsnedsättning samt barn och ungdomar som växer upp i hushåll med låga inkomster. Vi vill poängtera vikten av resurssättning för att staden verkligen ska nå alla barn i olika skolklasser att varje skolar kunna genomföra kulturaktiviteter. Detta är essentiellt så att programmet blir verklighet och inte en papperstiger.

En annan aspekt vi vill lyfta handlar om det förslag som Liberalerna lade beträffande målgruppen LSS och rätten till kultur. Här avslog majoriteten vårt förslag om att utvidga Kulansamarbetet till att omfatta också LSS. Här finns idag ett begränsat utbud av aktiviteter som idrottsförvaltningen tillhandahåller, men där inte alla tre personkretsar inom LSS har tillgång till aktiviteterna. För oss är det självklart att personer som omfattas av lagen om särskilt stöd ska ha tillgång till kultur och att det bästa sättet att tillgodogöra detta är inom ramen för kulan, så att exempelvis kulturarbetare kan dyka upp på boenden och dagliga verksamheter, samt att LSS-målgruppen får tillgång till subventionerade kulturupplevelser på kulturarenor.

§32**Mot en effektiv elektrifiering av transportsystemet, SOU 2024:97. Anmälan av svar på remiss**

Dnr E2025-00575

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

1. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna anmälan.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 12 mars 2025.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Anders Österberg (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§33**Uppdrag att främja en cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn (2024:25). Anmälan av svar på remiss**

Dnr E2025-00449

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

1. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna anmälan.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 31 mars 2025.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Anders Österberg (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§34

Lägesredovisning och förslag till fortsatt hantering för Gula villan, Mariehäll

Dnr E2024-03347

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

1. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna redovisningen och ger exploateringskontoret i uppdrag att sälja Gula villan och i andra hand montera ned den enligt förslag i tjänsteutlåtandet till en projektutgift om 4,9 miljoner kronor, projektinkomst om 0,5 miljoner kronor.

Reservation

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

André Nilsson (L) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 1 april 2025.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

1. Ordföranden Anders Österberg m.fl. (S), Jonathan Metzger m.fl. (V), Lennart Tonell (MP), Anders Edin (SD) och Linn Bessner (C) föreslår (se beslutet).
2. Vice ordföranden Dennis Wedin m.fl. (M) föreslår att nämnden beslutar att delvis godkänna kontorets förslag till beslut, samt att därutöver anföra följande:

När vi i juni 2024 fick svar på vår skrivelse förutsatte vi att det nu aktuella ärendet skulle innehålla konkreta och tydliga förslag till åtgärder, inklusive tidplan, för att verkställa en flytt av Gula villan från dagens temporära plats till den i detaljplanen utpekade placeringen vid Karlsbodavägen i Mariehäll. Vi kan nu konstatera att ärendet inte innehåller något av den konkreta karaktären.

Vår utgångspunkt är fortsatt att Gula villan ska flyttas till den utpekade platsen i detaljplanen för Archimedes 1 och

del av Mariehäll 1:10 m.m. Den viktigaste är att villan kan börja användas, så att den inte bara står och förfaller. I och med kontorets förslag i ärendet så ser vi en uppenbar risk för att villan rivs och att hela frågan avskrivs. I den mån det inte skulle visa sig möjligt att sälja villan till en privat aktör så bör kontoret överväga möjligheten att helt enkelt skänka bort den till en seriös aktör som kan tänka sig att göra något bra med den. Allt annat lika så är risken annars att villan helt försvinner och bara finns kvar som ett minne i Stockholms anrika kulturhistoria.

Vad vänsterstyret vill i frågan är dock mycket oklart, beskeden har varierat över tid. Exempelvis välkomnade nämndens ordförande i mars 2024 en flytt av villan till Hässelby. I april sammanträdde ordförande att det skulle bli för dyrt att flytta Gula villan till en ny plats i Mariehäll, men att det inte spelade någon roll var den hamnade, det kunde bli varsomhelst. Detta samtidigt som två av partierna i vänsterstyret ansåg att Gula villan kunde flyttas till en plats utanför Bromma.

3. André Nilsson (L) föreslår att nämnden beslutar enligt följande:
 - a. Att avslå kontorets förslag till beslut.
 - b. Att Gula Villan återställs på lämplig plats i Mariehäll för att bevaras.
 - c. Att därutöver anföra följande:

Gula villan är en av de sista resterna av den äldre förstadsbebyggelsen i Mariehäll och utgör ett viktigt kulturhistoriskt landmärke. Byggnaden uppfördes under 1800-talets senare hälft eller i början av 1900-talet, och har genom sin karaktäristiska utformning och sitt läge vittnat om en annan tid i områdets historia. Den har bland annat hyst caféverksamhet och fungerat som en samlingspunkt för närboende. Gula villan bär på ett kulturarv som knyter an till platsens utveckling och identitet, och utgör därmed ett betydelsefullt minnesmärke för både stadsdelen och Stockholms stad i stort.

bevaras och flyttas till en lämplig plats i närområdet. När detaljplanen för området antogs år 2020 utreddes frågan, och en möjlig ny placering identifierades längre norrut längs Karlsbodavägen, fortfarande inom Mariehäll. Så sent som i augusti 2022 var partierna i den dåvarande majoriteten eniga om att villan skulle bevaras och flyttas cirka 100 meter norrut. Denna hållning innebär att villans kulturhistoriska värde kunde bevaras i sitt rätta sammanhang.

Det är därför anmärkningsvärt och djupt beklagligt att Miljöpartiet nu ändrat ståndpunkt och föreslår att Gula villan ska säljas eller i värsta fall rivas. Detta skulle innebära en stor förlust för platsens historia. Det är inte bara ett svek mot tidigare överenskommelser, utan även mot det kulturarv som staden säger sig värna. Gula villans värde ligger inte enbart i byggnaden i sig, utan i dess samspel med omgivningen där den en gång uppfördes.

Det är också viktigt att lyfta att Bromma Hembygdsförening motsäger sig förslaget att sälja eller montera ned Gula villan. Föreningen anser att den antagna detaljplanen ska genomföras som beslutat, och att Gula villan ska bevaras och placeras i Mariehäll. Detta understryker hur djupt engagemanget för villans framtid är förankrat hos lokalsamhället och bland dem som värnar områdets historia.

Liberalerna anser att stadens kulturhistoriska miljöer ska tas tillvara och vårdas med respekt. Vi står fast vid vårt löfte om att bevara Gula villan i Mariehäll och ser det som en självklar del i att värna Brommas och stadens historia.

Beslutsgång

Ordföranden Anders Österberg (S) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Anders Österberg m.fl. (S), Jonathan Metzger m.fl. (V), Lennart Tonell (MP), Anders Edin (SD) och Linn Bessner (C).

§35

Information från exploateringskontoret

Dnr E2025-00208

Beslut

Exploateringsnämnden tackar för informationen.

Förvaltningschefens information

Biträdande förvaltningschef Sverker Henriksson informerar bland annat om:

- Resultatet av kontorets medarbetarenkät.
- Överklagan av dom till hovrätten angående tvisten med den entreprenör som tidigare utfört markarbeten på Årstafältet.
- Rekryteringen för ny projektchef för Slussen är klar. Tobias Kednert, nuvarande projektchef på Trafikverket för ombyggnaden av Södertälje sluss och kanal har anställts. och tillträder i augusti.

Maria Jäger, enhetschef vid avdelningen Projekt syd, ger en dragning om Slakthusområdet.

Vid protokollet

Lykke Ask